

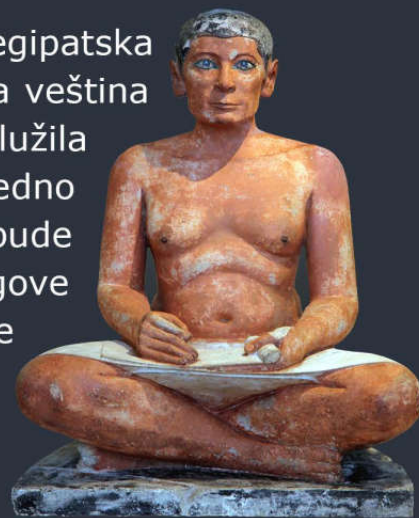
ŠTA JE MEDIJSKA PISMENOST?

Šta je medijska pismenost? Pre nego što predložimo odgovor na ovo pitanje, korisno je pokušati da definišemo dva konstitutivna pojma ove fraze, to jest pismenost i medije.

3.1. OSNOVNA I FUNKCIONALNA PISMENOST

Šta je pismenost? Odgovor na ovo pitanje deluje lako – pismenost je sposobnost čitanja i pisanja. Do relativno skoro, recimo, do pre nekoliko decenija, ovakva definicija bi bila sasvim dovoljna. Pod ovim podrazumevam da ako ste umeli da čitate i pišete, smatrali bi vas pismenim. Gledajući unazad dublje u prošlost, pismenost nije bila univerzalni fenomen, već privilegija malobrojnih koji su pripadali određenim visokim društvenim krugovima.

Pogledajte, na primer, ovu skulpturu – to je drevna egipatska skulptura pisara. Pismenost je u to vreme bila retka veština koja je pripadala samo maloj grupi ljudi koja je služila faraonu. Pismenost je bilo toliko retka da su očigledno hiljadama godina ljudi verovali da osoba treba da bude ovekovečena u obliku skulpture samo zbog njegove sposobnosti da piše. U međuvremenu, stvari su se promenile, a u današnje vreme, barem u većini zemalja, praktično svi ljudi su pismeni. Ako je tako, onda nema potrebe za našim kursem o medijskoj pismenosti. Ili ima?

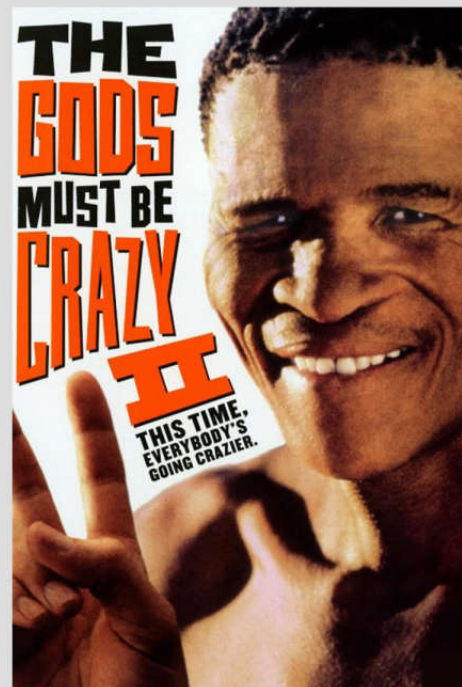

Ako u rečniku tražite definiciju pismenosti, pronaći ćete dve definicije. Uža je, mogli bismo reći, ta da je pismenost sposobnost pisanja; drugo određenje, nazovimo ga širim, definiše pismenost kao posedovanje određenih znanja. Ova druga, šira definicija u suštini znači da možda nije dovoljno jednostavno biti u stanju da čitaš ili pišeš, već da osoba treba da ima određena znanja potrebna za funkcionisanje u svetu u kome živi.

Ovu dilemu možemo prikladno ilustrovati dvema zabavnim klipovima iz komedije zvane ***Bogovi su pali na teme***. U prvom **klipu** vidimo grupu Bušmana iz pustinje Kalahari u Africi, koji mogu da „čitaju“ životinjske tragove.

U **drugom klipu**, jedan Bušman upoznaje advokaticu iz Njujorka koja je imala udes i završila u pustinji.

Ko je ovde nepismen? Pošto samo advokatica zna da čita i piše, prema našoj prvoj definiciji ona je jedina pismena. Ali, šta je sa drugom definicijom? Ko poseduje znanje potrebno za preživljavanje i funkcionisanje u pustinji? Ali, šta je je sa drugom definicijom? Ko poseduje znanje potrebno za preživljavanje i funkcionisanje u pustinji? Naravno, to je Bušman, i u tom smislu on je zapravo u pravu – ona je nepismena i nesamostalna jer ne zna da tumači znake iz pustinje. Strogo govoreći, njeno poznavanje američkog pravnog sistema moglo bi joj doneti bogatstvo u Njujorku, ali joj to neće pomoći da preživi dan u džungli.

Ovo nas dovodi do srži našeg problema – koje su to veštine i znanja neophodni za opstanak u današnjoj modernoj džungli u kojoj živimo?

Ovde leži odgovor na pitanje o značaju medijske pismenosti. U eri tehnologije, interneta i masovnih medija, jednostavna sposobnost čitanja i pisanja nije dovoljna. Možda vrlo dobro znate te stvari i još uvek ste nefunkcionalni u današnjem društvu. Zato široko korišćen termin u današnje vreme nije samo pismenost, ili osnovna pismenost koja se odnosi na čitanje i pisanje, već i funkcionalna pismenost. Prema nekim teorijama, da biste bili funkcionalno pismeni u današnjem svetu, potrebno je da znate mnogo više od pisanja – potrebno je da budete u mogućnosti da koristite internet, društvene mreže, verovatno i pametni telefon

To praktično znači da biti funkcionalan danas znači biti medijski pismen, to jest znati kako mediji funkcionišu u današnjem svetu, biti u mogućnosti da pristupite, kritički razmatrate i proizvodite medijske poruke.

Dodatno čitanje: **Pariska deklaracija o medijskom obrazovanju iz 2007.**

UNESKO ozbiljno shvata medijsku pismenost!!

Već 1982, Unesko je usvojio takozvanu Grunevald deklaraciju, navodeći:

“ Živimo u svetu u kojem su mediji sveprisutni: sve veći broj ljudi provodi veliki deo vremena gledajući televiziju, čitajući novine i časopise, slušajući ploče i radio. U nekim zemljama, na primer, deca već provode više vremena gledajući televiziju nego što pohađaju školu.”

“ Umesto da osuđujemo ili podržavamo nesumnjivu moć medija, moramo da prihvatimo njihov značajan uticaj i prodor u celom svetu kao nesumnjivu činjenicu, i takođe cenimo njihov značaj kao elemente kulture u današnjem svetu. Ulogu komunikacije i medija u procesu razvoja ne treba potcenjivati, kao ni funkciju medija kao instrumenata za aktivno učešće građana u društvu. Politički i obrazovni sistemi treba da prepoznaju svoje obaveze da promovišu kod svojih građana kritičko razumevanje fenomena komunikacije.”

UNESKO je 2007. godine usvojio još jednu važnu deklaraciju u Parizu, koju u celosti možete pročitati putem linka iznad ili [ovde](#).